

Asansörde Dışa Bağımlılık Büyüyor... ASANSÖR YEŞİLDEN KIRMIZIYA DÖNÜYOR

EMO İzmir Şubesi

31. Dönem Asansör ve Elektromekanik Taşıyıcılar Komisyonu

Türkiye’de tesis edilen yaklaşık 500 bin adet asansörden 2016 yılında yalnızca 301 bini periyodik kontrolden geçirildi. Halen kullanılan asansörlerin yüzde 40’ına uygulanabilen denetimler sonucunda kırmızı etiket oranı bir önceki yıla göre 5 puan artarak, yüzde 63’e yükseldi. Sektörün dış ticaret açığı ise bir önceki yıla göre yüzde 27,8 artarak 156,75 milyon dolara ulaştı. Paket asansörde büyük ölçüde dışa bağımlı olan sektörün yerli üretim gerçekleştirdiği "asansörlere ait aksam ve parça" ihracatı da 83,83 milyondan, 81,71 milyona geriledi.

T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2017 Asansör Sektörü Raporu’nu yayımladı. Sektörde 1950’lerden bu yana kademeli olarak montaj ve aksam imalatı alanlarında yerli üretimin artmasına dikkat çekilen raporda, yenilikçilik ve Ar-Ge faaliyetlerinin önemine dikkat çekilerek şöyle denildi:

"Dünya pazarını elinde tutan çok uluslu şirketlerin üretim alanlarını daha ucuz işgücüne sahip Asya ülkelerine taşımasıyla birlikte, ulusal şirketlerin rekabet gücünün zayıfladığı görülmektedir. Bu durum hem kullanıcı açısından, hem de ulusal asansör sektörünün gelişimi açısından önemli bir risk olarak değerlendirilmektedir."

Uluslararası standartlara uyum sağlamanın ihracatı artırdığına dikkat çekilen raporda, konuya ilişkin çalışmalar şöyle aktarıldı:

"AB Komisyonu tarafından kabul edilen ve Mart 2014’te AB resmi gazetesinde yayımlanmış olan 2014/33/ EU sayılı asansör direktifi, birebir uyumlaştırılarak Asansör Yönetmeliği (2014/33/AB) olarak mevzuatımıza kazandırılmıştır. Asansörler ve asan-

sörlere ait asansör güvenlik aksamlarının karşılamaları gereken temel sağlık ve güvenlik gerekleri ve bu ürünlerle ilgili piyasaya arz koşullarını belirleyen Asansör Yönetmeliği (2014/33/AB), 29/6/2016 tarihli ve 29757 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Ayrıca AB teknik mevzuatının Türk Mevzuatına dâhil edilmesi ve uluslararası standartların 'Türk Standardı' olarak kabul edilmesiyle birlikte, EN 81 ailesi uyumlaştırılmış standartlar, Türk Standardı olarak kabul edilmiştir.

Bu çerçevede, AB Standart Hazırlama Komitesince (CEN) kabul edilen ve Türk Standardları Enstitüsü tarafından uyumlaştırılarak yayımlanmış olan TS EN 81-20 ve TS EN 81-50 standartları 3 (üç) yıllık geçiş süresi

ile birlikte, 01/9/2017 tarihi itibarıyla zorunlu uygulamaya girecektir. Bu tarih itibarıyla TS EN 81-1 +A3 ve TS EN 81-2 +A3 standartları tamamen yürürlükten kalkacaktır."

Yeşil Etiket Oranı Düşmeye Başladı

Raporda yer alan bilgilere göre; 2012 yılında toplamda 101 bin 254 asansörün periyodik kontrolü yapılırken, 2016 yılında ise bu sayı 301 bin 533 adette yükselmiştir. Kontrol sonuçlarına ilişkin de bilgi verilen raporda, 2012 yılında kontrol edilen asansörlerin yüzde 74’üne kullanılması sakıncalı olduğunu ifade eden kırmızı etiket yapılandırıldığına yer verildi. Raporda yer alan verilere göre, kırmızı etiketli asansör oranı 2013’de yüzde 64’e, 2014’de yüzde 55’e düşerken, 2015’de yeniden yükselişe geç-

Yıllara Göre Asansör Periyodik Kontrol Verileri

Yıl	Kırmızı	Sarı	Mavi	Yeşil	Toplam
2012	75.190 (%74)	12.062 (%12)	-	14.002 (%14)	101.254
2013	96.542 (%64)	1.407 (%7)	-	44.329 (%29)	152.278
2014	92.743 (%55)	9.893 (%6)	-	64.689 (%39)	167.325
2015	117.993 (%58)	7.856 (%4)	8.289 (%4)	70.043 (%34)	203.231
2016	189.539 (%63)	8.813 (%3)	36.458 (%12)	66.723 (%22)	301.533

rek yüzde 58'e, 2016'da ise yüzde 63'e ulaştı. Asansörün eksiği olmadığını ve güvenli bir şekilde kullanılabileceğini ifade eden yeşil etiket oranı ise 2012'de yüzde 14 gözükürken, bu oran 2013'de yüzde 29'a, 2014'de yüzde 39'a ulaştı. Yeşil etiketli asansör oranı 2015'de 5 puan düşerek, yüzde 34'e düşerken, 2016'da ise asansörlerin yalnızca yüzde 22'sine yeşil etiket yapıştırılabildi.

Türkiye'de yaklaşık olarak 500 bin 371 adet asansör tesis edilerek hizmete açıldığına yer verilen raporda, "bugün itibarıyla eski ve yeni olarak tanımlanan bu asansörlerin büyük bir bölümü halen kullanılmaktadır" denilmektedir. 2016 sonu itibarıyla periyodik kontrolü yapılabilen asansör sayısının 301 bin 233 olduğu göz önüne alınırsa, yaklaşık 200 bin asansörün denetim dışı kaldığı ortaya çıkmaktadır. Rakamlar halen kullanılan asansörlerin yüzde 40'ının yıllık periyodik kontrolün yapılamadığına işaret etmektedir.

Ayrıca asansör yıllık kontrollerinde faaliyet gösterecek olan A tipi muayene kuruluşlarının yetkilendirilmesine ilişkin Asansör Periyodik Kontrolleri İçin Yetkilendirilecek A Tipi Muayene Kuruluşlarına Dair Tebliğ'in 15 Temmuz 2015 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlandığını hatırlatıldığı raporda, bu kuruluşlarda görev yapacak muayene elemanlarının belgelendirilmesine ilişkin ise 1 Ağustos 2016 tarihinde Asansör Periyodik Kontrollerini Gerçekleştirecek Muayene Personelinin Belgelendirilmesine Dair Tebliğin Resmi Gazete'de yayımlandığını belirtildi. Raporda belgelendirmenin ilgili meslek odaları olarak Makina Mühendisleri Odası ve Elektrik Mühendisleri Odası tarafından gerçekleştirileceğine dikkat çekildi. Asansör Yönetmeliği kapsamında görevlendirilen onaylanmış kuruluş sayısının 7 ol-

duğuna yer verilen raporda, toplamda yetkilendirilen 29 adet A tipi muayene kuruluşu bulunduğu belirtildi.

Son yıllarda yerli firmaların yurtdışında montaj, komple (paket) asansör satışı gibi alanlardaki faaliyetlerini artırdığına değinilen raporda, montaj ve aksam ihracatında Orta Asya, Orta Doğu ve AB ülkelerinin ön plana çıktığı kaydedildi. Aksam ithalatının ise uzak doğu kökenli ürünler üzerinde yoğunlaştığının dikkat çekilen raporda, "Özellikle uzak doğu kökenli ürünlerin ülkemizde kullanımının artışı, Avrupa normları çerçevesinde üretilen ürünlerimize yönelik olumsuz etkisini arttırmış bulunmaktadır" denildi. Raporda ihracat yapan firmalara Ekonomi Bakanlığı İthalat Genel Müdürlüğü'ne bu ürünlere yönelik anti dumping uygulaması amacıyla bireysel başvurularda bulunmaları tavsiye edildi.

Raporda, iç piyasada üretilen önemli asansör güvenlik aksamları "hız sınırlayıcı tertibat (hız regülatörü), güvenlik tertibatı (fren bloğu), hidrolik ve yaylı tamponlar, kapı kilit tertibatları" olarak sayılırken, hidrolik asansörlerde kullanılması zorunlu olan boru kırılma valfinde dışa bağımlılığın sürdüğü belirtildi.

Kabin, makina-motor grubu, tam ve yarı otomatik kabin ve kat kapıları, halat, kumanda kartı, kumanda panosu, klavuz ray, gösterge elemanları, kata getirme sistemi, kat ve kabin buton yerleri, aşırı yük sistemi, kabin ve karşı ağırlık süspansiyonları, hidrolik silindir, dişlisiz makina, fotosel, hız kontrol cihazları, kumanda sistemleri, paten, sensor, ray konsolları, denge zinciri, şalter, VVVF inverter, halat aparatları, kasnak, sistemler (Makina dairesiz sistemler) gibi diğer ana bileşenlerin tamamı yerli ürün olarak üretildiğine yer verilen raporda, şöyle denildi:

"Genel itibarıyla, Türk asansör sek-

törünün aksam imalatına bakıldığında elektrik tahrikli bir asansörün tesis edilebilmesinde dışa bağımlılık söz konusu değil iken, hidrolik tahrikli bir asansörün tesis edilebilmesinde ise dışa bağımlılık görülmektedir. Hidrolik tahrikli bir asansörün imalatına bakıldığında hidrolik güç ünitelerinin önemli bir üretim unsuru olarak yer aldığı görülmektedir. Ağırlıkla hidrolik güç ünitelerinin yüzde 90'ı paket ünite olarak ülkemize ithal edilmektedir."

Asansör sektörü genel itibarıyla aksam üretimi, asansör tasarımı ve montajı ile asansör bakım ve onarımı gibi 3 ana kolda faaliyet gösterdiğinin belirtildi raporda, şu bilgilere yer verildi:

"Asansör aksam üretimi, özellikle Marmara Bölgesinde; İstanbul, Kocaeli, Bursa illerinde, Ege Bölgesinde; İzmir ilinde, İç Anadolu Bölgesinde ise; Ankara, Konya ve Kayseri illerinde yoğunlaşmış bulunmaktadır. Sektöre ülkemiz sınırları dahilinde gerçekleştirilen asansör montajı açısından bakıldığında ise, coğrafi nedenlerden kaynaklanan herhangi bir olumsuzluk yaşanmamaktadır. Asansör montaj firmaları gerek montaj gerekse tasarım konularında, ülkemizde 7 coğrafi bölgede 81 ilde faaliyet gösterebilme eğilimindedirler.

Bakım işi yapan firmalar da ihtiyaç oranında bölgelere dağılmış durumdadırlar. Bakım firmaları, bağımsız olarak veya İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Adana, Antalya, Samsun, Trabzon, Konya, Kayseri, Kocaeli, Gaziantep, Diyarbakır gibi büyük şehirlerde kurulmuş olan asansör montaj firmalarının yetkili servisi olarak faaliyetlerini diğer şehirlerde yürütmektedirler."

Sanayi sicil kayıtlarında yer alan ve yıllık işletme cetveli veren 1533 adet asansör montaj ve asansör aksam imalat firmasında kapasite kullanım oranının (KKO) ortalama olarak

yüzde 60 olduğuna vurgu yapılan raporda, işletmelere ilişkin ayrıntılı bilgilere şöyle yer verildi:

"6948 sayılı "Sanayi Sicil Kanunu" gereği, sanayi sicil kaydı bulunan asansör montaj ve asansör aksam imalat firması sayısı toplamda 2 bin 285 adettir. Ayrıca yıllık işletme cetveli veren asansör montaj ve asansör aksam imalat firması sayısı da 1533 adettir. Sanayi sicil uygulamaları kapsamında asansör montaj firmalarınca Bakanlığımıza iletilen yıllık işletme cetveli verileri dikkate alındığında, idari personel ile birlikte sektörde çalışan kişi sayısının 20.196 kişi olduğu görülmektedir. Asansör İşletme, Bakım ve Periyodik Kontrol Yönetmeliği gereği Türk Standardları Enstitüsü tarafından asansörler için hizmet yeterlilik belgesi (HYB) verilen firma sayısı 2 bin 100 adettir."

Asansör sektörünün yerel istihdam sağladığına değinilen raporda, konut sorunun çok katlı binalarla çözülmesi eğiliminden dolayı sektörün stratejik olduğu vurgulandı.

Dış Ticaret Açığı Büyüyor

Asansör sektörünün 2016 yılı için dış ticaret hacmi 421 milyon dolar olarak açıklanan raporda, sektörün montaj, belgelendirme hizmetleri, periyodik kontrol hizmetleri, aksam üretimi ve bakım hizmetleri dahil olmak üzere toplamda yaklaşık 500 milyon dolar seviyelerinde bir ciroya sahip olduğu ifade edildi. Asansöre ait aksam ve parça üretimi kaleminde uzun süredir dış ticaret fazlası verildiğine yer verilen raporda, 2016 ise sadece bu alanda verilen dış ticaret açığının 25 milyon dolar seviyelerinde olduğuna dikkat çekildi. Raporda yer alan bilgilere göre; 2016 yılında 81,7 milyon dolarlık asansörlere ait aksam ve parça ihracatı yapılabılırken, 106,2 milyon dolarlık ithalat yapıldı. Paket asansörler de ise ihracat rakamı 50.4 milyon dolar düzeyinde kalırken, ithalat ise 182,7 milyon dolar olarak gerçekleşti. Böylece asansör alanındaki toplam dış ticaret açığı 157 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Bir önceki yılın raporları ile kıyas-

landığında dış ticaret açığının bir yıl içinde yüzde 27,8 artarak, 119,2 milyon dolardan 156,75 milyon dolara yükseldiği görülüyor. Asansörlere Ait Aksam ve Parçalar için ihracatın ithalatı karşılama oranı 2015 yılındaki yüzde 81,3'lük değerinin bir yıl sonra yüzde 76,9 düşerken paket asansörler de ise 29,3'den 27,6'ya geriledi. Asansörlere Ait Aksam ve Parça ithalatı 2016 yılında yüzde 3 oranında artarken, paket asansörlerde ise artış oranı yüzde 28'i aştı.

Ar-Ge Altyapısı Güçlendirilmeli

Dış ticaret açığının yerli üretimin iddialı olduğu "aksam ve parçalar" konusunda da büyüme eğiliminin tespit edildiği raporda, sektörünün en temel sorunun "Ar-Ge alt yapısının güçlendirilmesine yönelik çalışmaların azlığı veya tamamen yetersizliği" şeklinde ifade edildiği raporda, şöyle denildi:

"Türk asansör sektörünün genel yapısı incelendiğinde, asansör firmalarınca hazır proje uygulamaları ile üretimin içerisinde yer aldığı görülmektedir. Çoğu firmanın kendi proje uygulamalarını üretmesi ve geliştirmesi gerekmektedir. Ancak firmaların araştırma geliştirme faaliyetlerine yönlendirilmesi için finansal desteklerin gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Bu sebeple sektörün gerek Bakanlığımız gerekse diğer kurum ve kuruluşların desteklerinden asgari şartlarda faydalanması gerekmektedir."

	2015 (Milyon Dolar)			2016 (Milyon Dolar)		
	Asansörler	Aksam ve Parçalar	Toplam	Asansörler	Aksam ve Parçalar	Toplam
İhracat	41,89	83,83	125,73	50,45	81,71	132,16
İthalat	142,58	103,03	245,61	182,70	106,21	288,91
Fark	-100,68	-19,20	-119,88	-132,25	-24,50	-156,75

Geleceği Birlikte Kuruyoruz

Oda gereksinimleri için yapılan **Yeni Hizmet ve Eğitim Merkezi** katkılarınızla büyüyecektir.

Bağış Hesabı Banka Bilgileri

Banka Adı: **Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.**

Hesap Adı: **Elektrik Mühendisleri Odası**

IBAN No: **TR86 0006 7010 0000 0050 6926 90**